

driftens eller Privatdriftens Form, en Produktionsform, der i det lille Danmark, som han skriver, har haft den allerstørste Betydning. Denne meget bekendte, ja berømte, Socialist synes at have særlig Sympati med de Former, hvorunder dansk Landbrug drives, hvilket i øvrigt er ganske mærkeligt, da det danske Socialdemokrati aldrig synes at have haft Øje derfor, i alt Fald mindes jeg ikke nogen Sinde at have set en Udtalelse, der tilnærmelsesvis gaar i den Retning. Derimod har jeg hørt adskillig Kritik mod denne Produktionsform, en Kritik, som ogsaa det ærede Medlem fra Fredericia var inde paa forleden, naar han sagde, at denne Form for Socialisme, som Dr. David kalder det, duede ikke, nej, det var den rene Statssocialisme, vi her skal ind paa.

Saa kommer det store Spørgsmaal: Hvorledes skal dette ordnes? Skal det ske under Stordriftens Form eller gennem Smaadrift, gennem Stordrift under Staten eller gennem Privatdrift — eller hvordan skal det være? Det er saa meget mere berettiget at stille det Spørgsmaal netop i denne Tid, da det synes, som om det danske Landbrug har faaet en Betydning som aldrig før. Jeg skal minde om, at den højtærede Indenrigsminister paa et Møde i Hjørring i Sommer udtrykkelig betegnede det som Livsnerven i de danske Erhverv. Saa meget mere er det paa sin Plads, at vi kommer til Bunds i disse Forhold, og navnlig under de ekstraordinære Forhold, vi lever under, vil det være af allerstørste Betydning, om der kunde paavises bedre, for Samfundet og den enkelte mere nyttige Driftsformer, end vi i Øjeblikket er inde paa. Jeg sagde før, at man kun havde hørt modstridende Udtalelser derom. Jeg skal i saa Henseende nævne, at i 1903 var dette Spørgsmaal ogsaa paa Bane her i Tinget. Det blev drøftet, om Stordrift under Staten eller Privatdrift vilde være det mest formaalstjenlige, og den daværende Folketingsmand Harald Jensen, den nuværende Landstingsmand, udtalte den 26. Oktober: „Man er saa tilbøjelig til, naar man taler om Socialdemokratiets Opfattelse af Landbrugsforhold, at hænge sig i Ordet Stordrift. Men jeg vil dog sige ærede Medlemmer, at dette Ord findes ikke paa vort Program. Der tales om Fællesdrift, men ikke om Stordrift“. Senere har det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgkreds (Marott) udtalt sig endnu stærkere i samme Retning. Nu er det imidlertid saa uhel-

digt, at Socialdemokratiet til Forklaring af Programmet i 1888 udgav nogle Smaaskrifter, der hedder: Det socialistiske Program, en Fremstilling af Socialdemokratiets Principper, udgivet af det danske Socialdemokrati, og deri hedder det — med den højtærede Formands Tilladelse skal jeg citere et Par Ord: „Ligesom Stordriften har økonomiske Fordele for den lille Industri, har ogsaa det store Landbrug økonomiske Fordele for det mindre. I et socialistisk Samfund vil saavel Industri som Landbrug blive Genstand for Stordrift, idet de tekniske Hjælpemidler (Maskinerne) og i det hele taget det Princip: ved Hjælp af det mindst mulige Kvantum Arbejde at kunne tilfredsstille det størst mulige Antal Fornødheder, først da kan bringes til Anvendelse i tilstrækkelig Grad. Da alle Samfundsmedlemmer i et socialistisk Samfund er ligeberettigede, er den sociale Stordrift i Industri, Landbrug o. s. v. tilige en Fællesdrift“. Disse Udtalelser er tydelige nok, men strider absolut mod den Udtalelse, jeg nævnedes af den nuværende ærede Landstingsmand. Da jeg gerne vil vejledes med Hensyn til dette store og vigtige Spørgsmaal, tillader jeg mig at rette den Henstilling til det ærede Medlem fra Fredericia, at han, naar han, som jeg antager, igen faar Ordet under denne Forhandling, da, i det mindste ganske kort, vil antyde, under hvilken Form Statssocialismen skal gennemføres i dansk Landbrug. Jeg skal love det ærede Medlem, at han i det mindste skal faa een opmærksom Tilhører, og jeg tror, jeg tør love ham mange.

Jessen: I § 1021 i Loven om Rettens Pleje staar der, at Retsreformen skal træde i Kraft senest den 1. Oktober 1919. Det er mig da ogsaa bekendt, at man i Justitsministeriet straks efter Lovens Vedtagelse gik i Gang med Forarbejderne til at føre denne store og vigtige Lov ud i Livet. Det er naturligvis ikke ubetydelige Forarbejder, men derfor har Loven ogsaa sat en rigelig Frist, nemlig $3\frac{1}{2}$ Aar fra Vedtagelsen til dens Ikrafttræden. Forberedelserne maa kunne tilendebringes i denne Tid, selv om de er nok saa store. Jeg tror nemlig, at Retsreformen imødeses med Længsel og Forventning navnlig ude i den store Befolkning. Der er imidlertid i den senere Tid dukket et Rygte op om, at Tidspunktet for Retsreformens Ikrafttræden skal udskydes. Rygtet er bragt mig fra forskellige Sider. Det gaar i Sag-